

Reacties op de antwoorden van de minister op de tweede serie Kamervragen van D66 18 juni 2010

Vraag 1:

Erkent u dat het overschrijven van een hele bladzijde strijdig is met de forensische norm voor het afnemen van een schrijfproef? 1)

Antwoord 1

Nee. De betreffende FT-norm schrijft slechts voor dat de tekst aan de betrokkene moet worden gedictieerd. Het gedeeltelijk overschrijven van de gedicteerde tekst is op zichzelf niet in strijd met die norm. Wel meen ik dat het overschrijven als bijzonderheid had moeten worden vermeld in het proces-verbaal van de betreffende schrijfproef.

Dan halen we even de norm erbij:

FT-norm schreef:

5.1 5. Dicteer tot slot de standaard tekst aan verdachte

5.2.2 Vervolgens dient de tekst van de algemene schrijfproef aan de betrokkene te worden gedictieerd. Dus niet de tekst van het papier laten overschrijven!

5.6 4. De schrijfproefteksten altijd dicteren (mondeling dus). Laat ze niet overschrijven van papier

Op de tekst van de rechercheur staat rechtsboven in een kader: Niet voorleggen aan schrijver

Hoezo is gedeeltelijk overschrijven niet strijdig met de norm?

Bedenk daarbij ook nog dat de schrijfproeven niet of onjuist zijn afgetekend. Maar voor mogelijke fraude is er volgende minister geen enkele aanwijzing.

Vraag 2:

Waarop baseert u de 'overschrijfhypothese' terwijl die door de feiten en de betrokken getuigen wordt tegengesproken en allen stellen dat alles volgens de richtlijnen is verlopen en zich geen bijzonderheden hebben voorgedaan?

Antwoord 2

De 'overschrijfhypothese' biedt een logische verklaring voor de herstelactie die mogelijk heeft plaatsgevonden nadat klaarblijkelijk was geconstateerd dat mevrouw W. de gedicteerde tekst op de achterkant van het eerste blad doorschreef. Zij past bovendien bij de verklaringen die mevrouw W. tegenover de Rijksrecherche heeft afgelegd en bij de destijds gemaakte aantekeningen in haar agenda. De enkele omstandigheid dat een aantal door de Rijksrecherche gehoorde getuigen heeft verklaard 'dat alles volgens de richtlijnen is verlopen en zich geen bijzonderheden hebben voorgedaan', doet aan de aannemelijkheid van de overschrijfhypothese niet af.

Voor de minister is de 'overschrijfhypothese' een logische verklaring. De logica ontgaat mij volledig. Overschrijven mag niet en zou een ervaren rechercheur nooit hebben toegestaan. Bovendien wordt de logica door niets, maar dan ook niets, ondersteund. Ook levert de herstelhypothese **geen verklaring voor het ontbreken van de tekst op pagina 3**. De hypothese past ook helemaal niet bij de aantekeningen van mevrouw W., want als zij wel opschrijft dat ze abusievelijk op de achterzijde had geschreven, dan had zo ongetwijfeld ook opgeschreven dat ze de tekst opnieuw heeft geschreven.

De minister noemt de **enkele** omstandigheid dat **een aantal** door de Rijksrecherche gehoorde getuigen heeft verklaard 'dat alles volgens de richtlijnen is verlopen en zich geen bijzonderheden hebben voorgedaan'. Maar er zijn naast deze **enkele** omstandigheden ook **onder ambtseed opgemaakte processen-verbaal** van enkele dagen na de schrijfproef, die de minister verzwijgt. **Een aantal getuigen** geeft de suggestie dat er ook getuigen waren die het overschrijven wel bevestigen, maar er is helemaal **niemand** geweest die ook maar iets gezegd heeft over overschrijven.

Hoe het mogelijk is dat dit alles "niets afdoet aan aannemelijkheid van de overschrijfhypothese" is volkomen onduidelijk. Het doet er uiteraard heel veel toe.

De minister zegt hier dus in feite dat rechercheur Van R. een **vals proces-verbaal** heeft opgemaakt, omdat hij "klaarblijkelijk" moet hebben geconstateerd dat mevrouw W. op de achterkant doorschreef, en toen (ook klaarblijkelijk of "mogelijk?") haar de hele bladzijde heeft laten overschrijven, in strijd met de norm, in strijd met het proces-verbaal, in strijd met het geheugen van alle aanwezige getuigen (Van R., W. en haar advocaat V.). Maar dit alles heeft Van R., de leider van het schrijfonderzoek nagelaten te verbaliseren. Hoe durft de minister eigenlijk het woord "klaarblijkelijk" op te schrijven? Waar blijkt het dan uit dat het op de achterkant schrijven en

overschrijven is gebeurd, behalve dan uit de krampachtige wishful thinking van de minister?

De minister heeft "klaarblijkelijk" vergeten dat het niet om "een aantal getuigen" gaat maar om ALLE getuigen. En dat het niet slechts gaat om verklaringen tegenover de Rijksrecherche maar om **onder ambtseed opgemaakte processen-verbaal**, die we "klaarblijkelijk" van de minister niet meer mogen vertrouwen. Het is tenslotte allemaal gegaan volgens zijn "herstelhypothese". Hiervoor moet alles wijken, processen-verbaal, verklaringen, getuigenissen.

Vraag 3:

Uit welke agenda-aantekeningen of verklaring van mevrouw W., van haar advocaat of van de betrokken rechercheur blijkt dat er een hele bladzijde zou zijn overgeschreven en de originele bladzijde is weggegooid?

Antwoord 3

Dat kan volgen uit de agenda-aantekeningen van mevrouw W. bij de datum 3 april 2006. Over die aantekeningen heeft mevrouw W. tegenover de Rijksrecherche verklaard dat zij zich meent te herinneren dat zij op het eerste blad op de achterzijde verder schreef, omdat zij de voorzijde had volgeschreven en dat dat niet de bedoeling was, omdat de tekst niet mocht doordrukken. Verder verklaarde zij dat zij vervolgens op een nieuw blad moest verder schrijven en dat zij een nieuw blad uitgereikt kreeg waarop zij de proef had voortgezet. Mede op basis daarvan is van de gang van zaken tijdens de schrijfproef een reconstructie gemaakt. Die geeft grond voor de aanname dat de bladzijde waarvan de achterzijde was beschreven, is weggegooid.

De verklaringen van mevrouw W. en datgene dat zij in haar agenda heeft geschreven wordt hier **door de minister valselijk beschreven.**

Mevrouw W. heeft verklaard voor de Rijksrecherche (blz. 97):

De politieman gaf dus aan dat ik op een nieuw blad **verder** moest schrijven, dit heb ik ook gedaan. Ik denk dat de ontbrekende tekst **dus nog op de achterzijde van de originele schrijfproef staat"**

De reconstructie die volgens de minister is gemaakt, maar nergens beschreven staat in het rapport geeft dus totaal geen grond voor de aanname dat de bladzijde is overgeschreven en helemaal niet dat de originele bladzijde is weggegooid.

Vraag 4:

Waarom heeft de Rijksrecherche de mogelijkheid van het weggooien niet onderzocht, nu dit de pijler lijkt te zijn onder uw antwoord?

Antwoord 4

De mogelijkheid van het weggooien **heeft wel deel uitgemaakt van het onderzoek** door de Rijksrecherche. **Getuigen zijn ernaar gevraagd**, maar wisten zich de relevante feitelijke details niet of **slechts ten dele** te herinneren. Zie voorts het antwoord op vraag 3.

Dit is een **flagrante leugen van de minister**. Er staat in het Rijksrecherche rapport in het **geheel niets** over het weggooien van het formulier en was dus ook geen onderdeel van het onderzoek. Het kan ook niet, want het weggooien van een formulier is voor het eerst gesuggereerd door de minister zelf (in zijn eerste antwoorden aan de heer Pechtold) ver nadat het onderzoek was afgerond. Het weggooien heeft natuurlijk nooit plaats gevonden. Wat we hier zien is de verdediging van een oude leugen met nieuwe leugens. Het valt ook niet te begrijpen dat een ervaren rechercheur dit zou doen en dan wel verbaliseert dat zich geen bijzonderheden hebben voorgedaan.

Er is dan ook geen enkele getuigen naar gevraagd en niemand heeft zich ook maar iets ten dele herinnerd.

Vraag 5:

Waar in het rapport en door welke onderzoeksactiviteiten is de fraudehypothese van de Rijksrecherche weerlegd, anders dan het horen van getuige F. die slechts verklaart dat het ontbreken van de passage niet van invloed is geweest op de uitslag?

Antwoord 5

Deze fraudehypothese is door de Rijksrecherche geformuleerd ten behoeve van haar feitenonderzoek. Zij is vervolgens niet aannemelijk geoordeeld. Zie ook het antwoord op vraag 6. De getuige F. heeft overigens niets verklaard over de totstandkoming van de schrijfproef, maar over de bruikbaarheid van het resultaat voor het handschriftvergelijkend onderzoek. Ik citeer uit zijn verklaring: 'De bedoeling is dat wij een stuk handgeschreven tekst of een aantal handtekeningen ontvangen dat wij als vergelijkingsmateriaal kunnen gebruiken. Indien er niet geheel is voldaan aan de richtlijnen, wil dat niet zeggen dat dit meteen onbruikbaar is. We hadden voldoende aan het aangeleverde materiaal om tot een oordeel te komen'.

Uit de verklaring van getuige F. kan worden geconcludeerd dat, indien de FTnorm wel was overschreden, het materiaal volgens getuige F. niettemin bruikbaar zou zijn geweest.

Er is door de Rijksrecherche in het geheel geen fraudehypothese geformuleerd. Deze is geformuleerd door de heren Beetz en Dankbaar en zonder argumenten verworpen door de Rijksrecherche.

De minister zegt hier dus zonder enige schroom dat het niet uitmaakt of het onderzoeksmateriaal wel of niet volgens normen is vastgesteld. Ongeacht hoe de formulieren zijn gemaakt het NFI kan er altijd mee werken en zijn conclusies trekken. Dit is eenzelfde redenering als: **Het maakt niet uit of geld vals is, als je er maar mee kunt betalen.**

Getuige F. heeft verklaard voor de Rijksrecherche (blz.107):

Het ontbreken van dit stuk tekst wil niet zeggen dat dit meteen onbruikbaar is. We hadden voldoende aan het aangeleverde materiaal om tot een oordeel te komen.

De getuige F. zegt dus helemaal niet : " indien de FTnorm wel was overschreden, het materiaal volgens getuige F. niettemin bruikbaar zou zijn geweest." Opnieuw een **verdraaiing van de feiten door de minister.**

Vraag 6:

Waarom zijn de in de bijlage 2) opgenomen tegenstrijdige verklaringen van betrokkenen en onregelmatigheden in combinatie met de onmogelijke tijdlijn en de onverklaard gebleven ontbrekende passage, in tegenstelling tot hetgeen fraude-experts 3) en statistici (zoals Richard Gill) volgens u geen aanwijzingen voor frauduleus handelen?

Antwoord 6

Met 'frauduleus handelen' wordt kennelijk bedoeld op de mogelijkheid dat een ander dan mevrouw W. de schrijfproef heeft afgelegd, of dat mevrouw W. **een aantal gedicteerde woorden bewust niet heeft opgeschreven**. Het onderzoek van de Rijksrecherche geeft evenwel geen reden om eraan te twijfelen dat mevrouw W. de schrijfproef heeft afgelegd. De schrijfproefformulieren van mevrouw W. zijn daadwerkelijk beschreven door mevrouw W., gezien de door het NFI geconstateerde sterke samenhang tussen dit handschrift en het van mevrouw W. afkomstige handschrift op andere ter vergelijking gebruikte dragers. Voorts valt niet in te zien hoe met het **enkele niet opschrijven van 15 van de 131 gedicteerde woorden** het resultaat van het handschriftvergelijkend onderzoek zodanig zou kunnen worden beïnvloed, dat daardoor niet meer zou kunnen worden vastgesteld dat mevrouw W. de auteur is van de anonieme briefjes. Het onderzoek door het Nederlands Forensisch Instituut en het onderzoek door het Britse Forensic Science Services hebben tot slot geen aanwijzingen opgeleverd dat de tekst op de anonieme briefjes van dezelfde schrijver afkomstig is, noch dat die afkomstig is van een van de deelnemers aan de schrijfproef.

Met 'frauduleus handelen' wordt bedoeld dat de schrijfproef is gemanipuleerd in welke vorm dan ook. De minister beperkt het aanzienlijk. Bovendien verandert hij de beschuldiging van fraude. Nooit heeft iemand beweerd dat mevrouw W, **een aantal gedicteerde woorden bewust niet heeft opgeschreven**. In de voorgaande antwoorden ging het om een 'herstelhypothese' omdat er iets mis was gegaan met het dictee. Nu probeert de minister de problemen met de proef te bagatelliseren.

Uiteraard gaat het er niet om dat mevrouw W. 15 van de 131 woorden niet heeft opgeschreven. Mevrouw W. heeft ze volgens haar juist wel opgeschreven, maar zijn daarna verdwenen. Het zo maar verdwijnen van tekst kan alleen als er achteraf met de schrijfproeven gemanipuleerd is. Besef daarbij dat ook op pagina 3 er een zin van 7 woorden ("De reis was de moeite waard geweest") ontbreekt en deze omissie niet verklaard kan worden door de herstelhypothese.

De minister gaat in dit antwoord dus volkomen voorbij aan het werkelijk opgevoerde probleem.

Vraag 7 en 8:

Vraag 7

Hoe verhouden deze feiten en verklaringen zich tot uw antwoord op de achtste vraag van de eerder gestelde Kamervragen dat de geformuleerde eventualiteiten zich niet hebben voorgedaan?

Vraag 8

Kunt u per punt van bijlage 1 uiteenzetten waarom de Rijksrecherche geen onderzoek (aanvullende vragen etc.) naar de fraudeaanwijzingen heeft verricht dan wel kunt u de pagina's noemen, waarop de onderzoeksactiviteiten (inclusief de uitkomsten) zijn beschreven?

Antwoorden 7 en 8

De herstelhypothese is niet onverenigbaar met de in de bijlage gereleveerde 'feiten en verklaringen'. De fraudehypothese heeft wel deel uitgemaakt van het feitenonderzoek van de Rijksrecherche maar is ondanks de 'feiten en verklaringen' niet aannemelijk geworden.

Naar tijdstippen heeft de Rijksrecherche wel onderzoek gedaan, maar er is onduidelijkheid blijven bestaan over het exacte tijdstip waarop de opdracht tot het uitvoeren van de schrijfproeven bij het korps Noord- en Oost Gelderland is binnengekomen. Dit is ook vermeld in het persbericht en in mijn antwoord op vraag 7 van eerdere vragen van het lid Pechtold (D66) over een Rijksrechercheonderzoek naar schrijfproeven in het kader van de Deventer moordzaak en het klachtrecht bij het Openbaar Ministerie (TK 2009-2010, 1788). Ook dat doet echter in mijn ogen niet af aan de aannemelijkheid van de herstelhypothese en onaannemelijkheid van de fraudehypothese.

De minister gaat dus in vraag 8 niet in op de punten uit de bijlage *). Er wordt ook geen enkele verklaring gegeven voor de onmogelijke tijdlijn. Er wordt zelfs geen begin gemaakt met een redenering waarom de herstelhypothese wel en de fraudehypothese niet aannemelijk is. De conclusie is dat wat de minister zelf graag wil zien.

Waarom de herstelhypothese is niet onverenigbaar is met de in de bijlage gereleveerde 'feiten en verklaringen' wordt op geen enkele wijze aannemelijk gemaakt en is daarom een niet bewezen stelling. De minister meldt dat de fraudehypothese deel heeft uitgemaakt van het feitenonderzoek van de Rijksrecherche. **Dit is onjuist**, nergens in het rapport wordt aangegeven dat er werkelijk naar mogelijke fraude is gezocht. Integendeel, daar waar fraude waarschijnlijk wordt, stopt het onderzoek na overleg met de hoofdofficier van justitie.

Er is inderdaad een nader onderzoek naar de onmogelijke tijdslijn gedaan, echter zonder resultaat en zonder daar conclusies aan te ontleen. De Rijksrecherche veronderstelt, zonder argumenten, een compleet andere verklaring dan de minister hier geeft.

De Rijksrecherche (blz. 20):

Vermoedelijk is met betrekking tot de beschreven schrijfproef d.d. 30 maart 2006 te 11.00 uur de onjuiste dag en/of tijdstip in het proces-verbaal vermeld.

De minister is het duidelijk dat deze verklaring van de Rijksrecherche, ondanks hun zogenaamde onderzoek, onhoudbaar is omdat in een zestal processen-verbaal de datum en tijd van de afname van de proeven bevestigd wordt. Daarom wordt nu, **in tegenstelling met de Rijksrecherche**, de datum van de opdracht in twijfel getrokken, hoewel deze weer ondersteund wordt door een onder ambtseed opgesteld proces-verbaal en verklaringen van een rechercheur en een medewerker van justitie tegenover de Rijksrecherche.

*) Bijlage:

- a. Officier van justitie van der M. verklaart dat, nadat hij ontdekt zou hebben dat één van de schrijfproeven incompleet was, hij hierover contact heeft gehad met F. van het NFI terwijl F. verklaart dat de ontbrekende tekst hem niet is opgevallen en dat hij pas op 16 december 2008 geconfronteerd werd met de ontbrekende tekst.
- b. In strijd met de FT-norm hebben de politieagenten B., S. en H. de administratieve gegevens op de door hen afgenomen schrijfproeven niet afgetekend; dit heeft Van R. voor hun gedaan; de schrijfproeven zijn niet afgetekend
- c. In strijd met de FT-norm hebben agenten B., S. en H. de administratieve gegevens op het personaliaformulier niet ingevuld en afgetekend; dit heeft zelfs niemand gedaan.
- d. Er werden tegenstrijdige verklaringen afgelegd over wie de referentiepersonen N1, N3 en N4 zouden hebben benaderd. Van R. verklaart dat hij dat heeft gedaan, maar H. verklaart N4 te hebben benaderd, N1 verklaart door B. te zijn benaderd en N3 verklaart door S. te zijn benaderd.
- e. Politieagent H. verklaart niet meer te weten bij wie hij de schrijfproef heeft afgenomen
- f. Mevrouw N4 weet niet meer wie haar heeft benaderd en evenmin dat het H. was die bij haar de schrijfproef zou hebben afgenomen
- g. Rechercheurs Van R., B., S. en H. verklaren verschillend over het vereiste opleidingsniveau van de referentiepersonen en zij hebben allen referentiepersonen met een onjuist opleidingsniveau gezocht.
- h. B., H. en S. verklaren in hun PV's dat de "rede van de schrijfproef hen niet bekend" (allen met dezelfde spelfouten) was terwijl allen tegenover de RR verklaren dat zij de reden wel kenden en wisten dat het in het kader van de DMZ was.
- i. Advocaat V. verklaart dat hij de rechercheur niet herkende als Van R.. Van R. verklaarde echter dat hij heel goed wist wie mevrouw W. en haar advocaat waren terwijl mevrouw W. wel verklaart, en in haar privéaantekeningen heeft opgeschreven, dat zij Van R. herkende maar dat Van R. niet wist wie zij waren en evenmin wist dat deze schrijfproef in het kader van de DMZ werd gehouden.
- j. Rechercheur B. verbaliseert dat zij de schrijfproef op 30 maart om 11.00 uur heeft afgenomen terwijl Van R. verbaliseert dat hij pas op 30 maart opdracht heeft gekregen, welke datum (en tijdstip van 11.00 uur) wordt bevestigd door de agenda van opdrachtgever Van den H. van het OM te Zwolle.
- k. Rechercheur S. verbaliseert dat hij de schrijfproef eveneens op 30 maart om 15.00 uur heeft afgenomen, bevestigd door N3. Terwijl Van R. die dag de opdracht pas ontving in Zwolle, het koffertje nog moest halen in Zutphen, 3 rechercheurs en referentiepersonen moest uitzoeken en dan zelfs eerst nog aanwezig was bij de proef van N1 om 11.00 uur in Apeldoorn en ook aanwezig was bij deze proef van N3.